دوران حیات سرخی ها:

میزبان اصلی سرخی بته زرشک (barberry) بوده سرخی در بته زرشک که میزبان اولی است مراحل spore1- Pycnidia spore، Aecia spore و Basidia spore خویش را میگذراند اما بعضی نباتات دیگر مانند غله جات، حبوبات و سبزیجات را نیز مصاب میکند سپورسرخی مراحل Uredio Spore و Telio Spore درمیزبان دوم با مساعد شدن درجه حرارت و رطوبت نسبتی مساعد مانند گندم و دیگر نباتات سپری مینماید البته سپورسرخی تا منفی ۸۰ درجه سانتی گرید در اتومسفیر هوا یکجا میگردد با گرم شدن درجه حرارت از یک محل به محل دیگر حتی از یک قاره به قاره دیگر منتشر میگردد نقطه دیگر که قابل تذکر است مثلث مرض (Disease Triangle) که شامل محیط مساعد، پتوجن ونبات میباشد در صورت عدم موجودیت یکی از این ضلع ها مرض شیوع نمی کند.

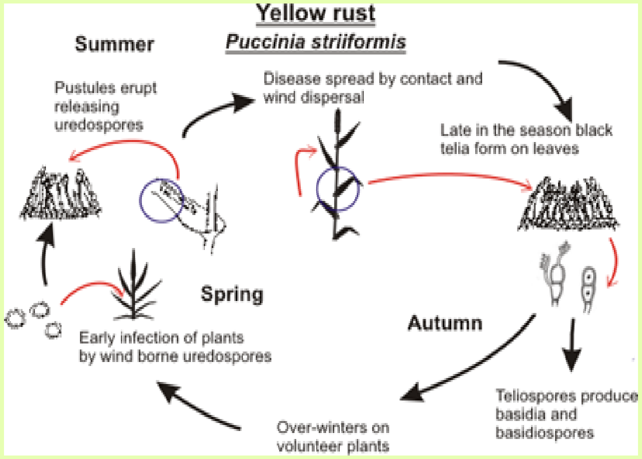

دوران حیات سرخی ها

کنترول:

به اساس تحقیقات که در فارم های مرکز و ولایات صورت گرفته دو طریقه مهم دریافت گردید:

1. **ورایتی مقاوم:** ورایتی های که از لحاظ خصوصیات جنیتیکی مقاوم در مقابل نژاد (Race) سرخی میباشند.

2. **کنترول کیمیاوی:** استفاده از قارچکش های فولیوکیول و نیتیو به مقدار یک الی دو سی سی در یک لیتر آب.

بنا بر این ریاست عمومی انستیتیوت تحقیقات زراعتی به همکاری موسسات همکار CIMMYT و ICARDA سالانه صد ها لاین را از مراکز مختلف تهیه نموده، در ستیشن های مختلف کشور بطریقه اگمنت دیزاین تحت مطالعه قرار گرفته و لاین های مقاوم آن انتخاب گردیده و غرض پیش برد برنامه های نسلگیری به دیپارتمنت اصلاح سپرده میشود.

وزارت زراعت، آبیاری و مالداری
ریاست عمومی انستیتوت تحقیقات زراعتی
ریاست تحقیقات تطبیق و توافق

طرق کنترول سرخی گندم

آدرس: ریاست عمومی انستیتوت تحقیقات زراعتی، بادام باغ، کابل
ویب سایت: www.aria.gov.af
تهیه کننده: دیپارتمنت تحقیقات امراض و آفات زراعتی
تصحیح کننده: کمیته نشراتی ریاست تحقیقات زراعتی

Agriculture Research Institute of Afghanistan

مقدمه:

سرخی ها نیز از جمله امراض قارچی بوده که سالانه بعضی از انواع نباتات را مصاب میسازد، این مرض میزبان اولی آن بته زرشک بوده میزبان دوم آن گندم، جو، جواری، گندنه، سیر ودیگر نباتات میباشد. سر خی به صورت عموم به سه نوع سرخی خطی، سرخی ساقه و سرخی برگ میباشد. ریس های سرخی همیشه در حالت تغیر بوده به همین منظور داکتر نورمن بورلاک گفته است سرخی هیچگاهی نمی خوابد، دانشمندان همیشه با بوجود آمدن ریس ها ی جدید سرخی در تلاش اند تا لاین های مقاوم که در مقابل سرخی ها مقاوم باشد بوجود می آورند.

تشریح علایم:

امراض سرخی از جمله امراض است که به شکل Poly cycle (سپورآن درحالت گردش است) در طبیعت موجود میباشد در صورت مساعد شدن درجه حرارت و بلند بودن رطوبت نسبتی شیوع مینماید به صورت عموم سرخی در طبیعت سه نوع میباشد:

1. سرخی خطی/ Strip Rust-Syn Yellow Rust (*Paccinia striformis*).
2. سرخی برگ/Leaf Rust– Syn Brown Rust (*Paccinia recondite* SP. *tritici*).
3. سرخی ساقه /Stem Rust– Syn Black Rust (*Paccinia graminis* F. SP *tritici*).

1. سرخی خطی:

سرخی خطی یکی از انواع سرخی میباشد، علایم این مرض قبل از همه درflag leaf (برگ که خوشه را پوشانیده است) و گلوم ظاهر گردیده بعدآ در صورت شدت مرض تمام قسمت های نبات حتی خوشه و دانه را مصاب میسازد سرخی خطی در سطح برگ به شکل خط به طور واضح دیده میشود رنگ یورید سپور این نوع سرخی زرد یا نارنجی میباشد، این نوع سرخی در کشور ما با مساعد شدن شرایط مناسب خسارات هنگفت را به بار میاورد.

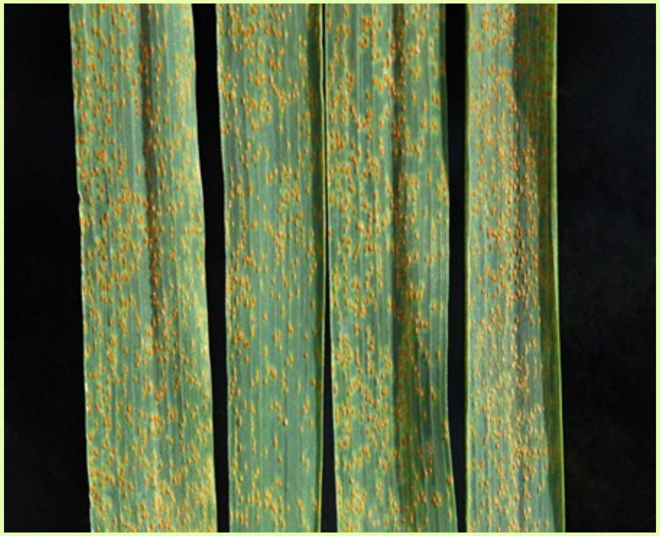

سرخی خطی ، فارم تحقیقاتی دارالامان، جوزا 1394

2. سرخی برگ

این نوع سرخی در افغانستان در بعضی نقاط کشور دیده شده که علایم آن به شکل نقطه نقطه دایروی و بیضوی بالای سطح برگ به رنگ قهوه یی و نصواری ظاهر میشود و در صورت شدت مرض خوشه ها نیز مصاب میگردند این نوع سرخی بنام Brown Rust نیز یاد میگردد.

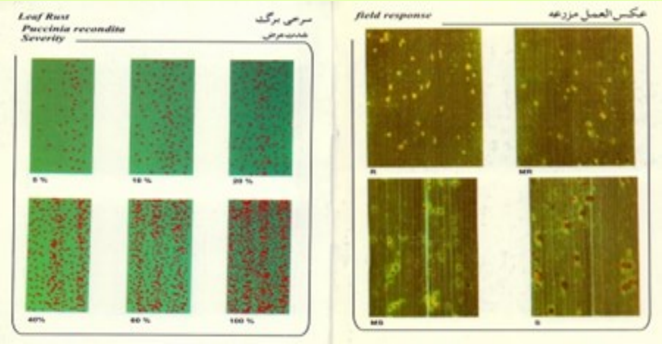

نمونه های از سرخی برگ

3. سرخی ساقه:

طوریکه قبلا تذکرداده شد سرخی به سه نوع است علایم مرض نظر به نوع آن متفاوت میباشد علایم سرخی ساقه یورید سپور های آ ن به شکل زخم های عمیق بوده ورنگ آن قهوه یی وسیاه میباشد به همین منظور Black Rust نیز نامیده میشود، این علایم در قسمت های ساقه بعدآ در صورت شدت مرض در سطح و عقب برگ ظاهر میگردد، در صورت شدت مرض خسارات هنگفت را ببارخواهد آورد. Ug99 یکی از ریس های مهم سرخی ساقه میباشد که خوشبختانه سرخی ساقه در افغانستان به ندرت دیده شده است.

سرخی ساقه، فارم تحقیقاتی دارالامان، جوزا 1394